

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ НАПРЯМУ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ «ПРАВознавство» ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇХ ПРОФЕСІЙНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ

У світовому освітньому просторі спостерігається стійка тенденція до розробки освітніх стандартів для вищої школи з наголосом на професійні стандарти й орієнтацією на компетентнісний підхід до освіти, до оновлення професійних галузевих стандартів. Такі зміни щодо професійно-кваліфікаційних характеристик фахівців, які привносить сучасна соціально-економічна і політична ситуація, передусім інтеграційні процеси в Європі, спонукають до змін у сфері навчання іноземних мов, зокрема навчання майбутніх фахівців у галузі права. За таких умов знання іноземної мови надасть їм функціонально-лінгвістичний інструментарій для створення іншомовних брифінгів та презентацій, відвідування міжнародних конференцій та тренінгів, ведення ділової переписки з колегами з інших країн, що, в свою чергу, надасть їм кращі кар'єрні перспективи.

У сучасних дослідженнях іншомовну комунікативну компетентність розглядають як:

- здатність здійснювати міжкультурне професійно спрямоване спілкування; взаємодіяти з носіями іншої культури, беручи до уваги національні цінності, норми та уявлення; створювати позитивний настрій спілкування для комунікантів;
- вибирати комунікативно цілеспрямовані способи вербальної та невербальної поведінки на основі знань про науку і культуру інших народів у межах полілогу культур [1, с. 16];

- результат затрачених зусиль, спрямованих на формування таких іншомовних знань і вмінь, які відображають лінгвістичний, професійно-контекстуальний, психологічний, соціальний та ситуативний стан мови як засобу професійного спілкування [3, с. 63];
- сформовану в процесі навчання іноземної мови здатність вільно і адекватно до умов соціально-рольових ситуацій професійної діяльності розуміти й зумовлювати відповідні мовленнєві висловлювання згідно з теоретичними положеннями і знаннями, що виконують інформаційно-комунікативну функцію, а також практичні вміння та навички, які забезпечують перцептивно-комунікативну та інтеракційно-комунікативну функції спілкування за допомогою засобів іноземної мови [4, с. 12];
- володіння індивідом необхідним рівнем знань, умінь і навичок, що визначають ступінь сформованості його професійної діяльності, стилю професійного спілкування та його особистості як носія визначених цінностей, ідеалів і професійної свідомості [6, с. 8].

Отже, іншомовна комунікативна компетентність є інтегральною характеристикою професійної діяльності фахівця і забезпечує компетентне професійне спілкування мовою спеціальності в умовах міжкультурної комунікації.

Оволодіння іншомовною компетентністю передбачає сформованість комунікативних умінь у чотирьох основних видах мовленнєвої діяльності (говоріння, аудіювання, читання, письмо), наявність мовних знань (фонетичних, граматичних, лексичних) та навичок оперування ними. Вагому роль у формуванні іншомовної комунікативної компетентності мають комунікативні методики вивчення іноземної мови. У навчальному процесі сучасна педагогічна наука велику увагу приділяє інноваційним технологіям навчання, активним та інтерактивним методам. Застосовуючи такі методи, викладач стає для студента взірцем наслідування моделей спілкування. Самі

студенти цінують такі форми викладання матеріалу, коли зв'язок із практичним застосуванням знань є найбільшим.

Дослідження, проведені Національним тренінговим центром США показують, що інтерактивне навчання дозволяє різко збільшити процент засвоєння матеріалу, оскільки впливає не лише на свідомість студента, а й на його почуття, волю (дії, практику). Результати цих досліджень відображені в схемі, що отримала назву «Піраміда навчання». З піраміди видно, що найменших результатів можна досягти за умов пасивного навчання (лекція - 5%, читання –10%), а найбільших – інтерактивного[2, с. 1].

З метою формування комунікативної компетентності студентів доречно організовувати дискусії, створювати проблемні ситуації, проводити письмові роботи у формі дискурсивного есе, звертатися до технологій колективно-групового (кооперативного) навчання, використовувати метод «мозковий штурм (brain storm)», внутрішні / зовнішні кола (inside / outside circles), обмін думками (think-pair-share), читання зигзагом (jigsaw reading), парні інтерв'ю (pair-interviews), ситуативне мовлення (імітаційні та рольові ігри).

Вирішити дане питання неможливо без використання комунікативного методу та інтерактивних технологій навчання іноземних мов. Застосування комунікативно-орієнтованої граматики надає змогу повноцінно здійснювати індивідуалізацію навчання та підвищувати його мотивацію. Комунікативно орієнтована граматика іноземних мов включає навчальний граматичний матеріал, призначений для формування у студентів граматичних навичок і вмінь. Отже, доречним є використовувати даний матеріал в продуктивних комунікативно-спрямованих вправах з обиранням для студентів комунікативно-цінних фраз, які дійсно можуть бути використані в реальному житті. Варто відмітити, що досягти цього, а значить оволодіти граматичними правилами іноземної мови й загальнолінгвістичними поняттями, студенти зможуть набагато швидше й легше через гру. Гра сприяє високому ступеню

мотивації студентів до говоріння й залученню їх у природно-мовну ситуацію, якісному граматичному оформленню мовного висловлення, зняттю тривожності, позитивному емоційному фону на занятті, кращому запам'ятовуванню граматичних структур й розвитку здатності творчої уяви.

Із численного арсеналу інтерактивних методів навчання до адекватних завдань формування комунікативної компетентності слід ще віднести метод проектів, який передбачає самостійну активну діяльність студентів, активізацію їх творчого потенціалу, уміння самостійного опрацювання додаткових джерел, комунікативні (особливо за умови роботи у групі) та організаційні вміння. Проект є можливістю для студентів виразити свої ідеї в зручній для них творчо продуманій формі: виготовленні колажів, афіш та оголошень, проведенні інтерв'ю та досліджень (з подальшим оформленням), демонстрації країнознавчих проектів (з ілюстраціями, фотокартками).

Надзвичайно ефективним, особливо під час організації самостійної роботи студентів, є «case-method» (метод випадків і ситуацій). Це інтерактивний метод навчання, що дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів. «Case-method» – це опис реальної життєвої ситуації, який використовують як педагогічний інструмент, щоб спровокувати дискусію в навчальній аудиторії. Перевагою цього методу є можливість оптимально поєднувати теорію і практику, та розвивати здатність студентів володіти різними стратегіями та засобами спілкування, що є надзвичайно важливим в процесі підготовки майбутнього фахівця [5].

Серед визначених переваг інтерактивного навчання іноземних мов слід виділити наступні:

- 1) встановлення дружньої атмосфери і взаємозв'язків між учасниками спілкування;
- 2) студенти мають можливість бути більш незалежними і впевненими в собі;
- 3) викладач заохочує студентів до співпраці, підбадьорює їх, вони не бояться

робити помилки;

- 4) студенти отримують можливість подолати страх перед мовним бар'єром;
- 5) викладач не домінує;
- 6) кожен студент залучений до роботи, має певне завдання;
- 7) слабкі студенти можуть отримати допомогу від більш сильних;
- 8) студенти можуть використовувати свої знання і досвід, набутий раніш.

Іншомовне спілкування розуміється не тільки як уміння подавати інформацію іноземною мовою, а й як процес обміну, у ході якого досягаються певні цілі й завдання, що об'єднані єдиною стратегією взаємодії, взаєморозуміння та співробітництва.

Таким чином, іншомовна комунікативна компетентність є дійовим засобом професійного розвитку майбутніх фахівців. Ефективність її формування значною мірою залежатиме від урахування різних механізмів та чинників, що притаманні процесу вивчення іноземної мови. Ми вважаємо, що одним з вагомих чинників формування іншомовної комунікативної компетенції майбутніх фахівців є зацікавленість у вивченні іноземної мови. Для її формування потрібно використовувати як традиційні, так й інноваційні форми і методи навчання іноземних мов, які б, доповнюючи один одного, становили єдину систему, яку можна адаптувати до особливостей навчального процесу з метою оптимізації навчання та підготовки висококваліфікованих фахівців.

Список використаних джерел:

1. Андриенко А. С. Развитие иноязычной профессиональной коммуникативной компетентности студентов технического вуза (на основе кредитно-модульной технологии обучения) : автореф. дис. ...канд. пед. наук : спец. 13.00.08. / А. С. Андриенко. – Ростов н/Д, 2007.

2. Голубенко О. Б. / О. Б. Голубенко Освітні стандарти як інтерфейс між освітою та сферою праці. – Режим доступу: <http://www.ualogos.kiev.ua/fulltext.html?id=624>
3. Клименко Е. В. Формирование иноязычной профессиональной коммуникативной компетентности будущих финансистов: дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.08. / Е. В. Клименко. – Калуга, 2004.
4. Козак С. В. Формування іншомовної комунікативної компетенції майбутніх фахівців морського флоту : автореф. дис. ...канд. пед. наук : спец. 13.00.04. / С. В. Козак. – Одеса, 2001.
5. Михайлова Э. А. Кейс и кейс-метод. – М.: Центр Марк. исслед. и менедж., 1999.
6. Сура Н. А. Навчання студентів університету професійно орієнтованого спілкування іноземною мовою 2005 года : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04. / Н. А. Сура. – Луганськ, 2005.

Давиденко Т.В.,
викладач кафедри іноземних мов
факультету МЕіМ

ДІЛОВА ЗУСТРІЧ. ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ ТРУДНОЩІВ МІЖКУЛЬТУРНОГО СПІЛКУВАННЯ

В умовах всепоглинаючої глобалізації сучасний світ стає осередком протиріч, яких, на перший погляд, не повинно виникати. З одного боку це – уподібнення різних культур, а з іншого – намагання країнами зберегти свою самобутність. Якщо розглядати глобалізацію як несвітне явище, то говорячи про культурний його аспект, слід зазначити, що цей процес захоплює різні культури та економічні системи в усьому світі, причому вони стають пов'язаними між собою та деякою мірою подібними одна до одної. Всьому